

ארבע קושיות שאיש אינו שואל על הגז הטבעי

אלחנן נעם

אזהרה: חלק מכם עלולים לשנוא אותי אם תקראו את המאמר הזה. באווירה הנוכחית, שבה כל מי שאומר מילה שאמורה להתפרש כתמיכה ב"בעלי הון" וב"טייקונים" מתויג אוטומטית כ"משת"פ" שלהם, יש סיכוי שחלקכם תהיו בטוחים שאני מקבל כסף מיצחק תשובה. אז אני לא, אני לא מכיר אותו ואין לי קשר עסקי אתו, ואני מקווה שתקראו את דבריי כפשוטם.

אני כותב מ"פוזיציה" אחת בלבד: כאזרח ישראלי, שמשלם כאן מסים וחי משגשוגה של הכלכלה הישראלית, כמשקיע בתעשייה הישראלית שזקוק לכך שמפעלים יצמחו וכמי שרוצה שהמשק הישראלי ייצר כמה שיותר מקומות עבודה - ודואג שמא ההתנצחות האינסופית עם יזמי הגז תשיג בדיוק את ההיפך.

יתרה מזאת: אני לא מזלזל בטיעונים העקרוניים, המוסריים, של המאבק ביזמי הגז. אני לא שולל את זכותה של המדינה להרוויח ממשאבי הטבע שלה ולשמור את הגז שלה לשימוש מקומי.

אני גם לא שולל את הטענות נגד התנהלות היזמים. אם לסמוך על הדיווחים בתקשורת - ולא כל מה שמתפרסם בתקשורת אינו נכון - הם מתנהלים בצורה בריונית והרוויחו ביושר חלק מהמשטמה נגדם. אבל בעסקים ובפוליטיקה צריך להיות גם חכם, ולא רק צודק - גם, ובמיוחד, כשמתנהלים מול בריונים.

והתנהלות המדינה מול יזמי הגז מעלה מספר שאלות מעשיות שאיש אינו מעז לשאול בפומבי:

1. כמה כסף ואפשרויות לייצור, ייצוא ומקומות עבודה הפסידה התעשייה הישראלית מהעיכובים בחיבור מתקני הגז ליבשה ובהקמת המערכת להולכת הגז למפעלים, בשל סחבת ביורוקרטית-תכנונית, רגולציה מיותרת ולחץ של חברת החשמל מצד אחד וארגוני איכות הסביבה מצד שני?
- כמה נזק סביבתי פשוט - זיהום אוויר - נגרם בשל שנים שלמות שבהן המפעלים ממשיכים לייצר בסולר במקום בגז טבעי - בגלל הסחבת הביורוקרטית שבכלל נועדה להגן על הסביבה?

וכמה מפעלים יצרניים, מייצאים ומעסיקים בגליל, בהרי ירושלים, בשרון
ובוואדי ערה נסגרו, פשוטו כמשמעו, בגלל שמערכת ההולכה היבשתית
עדיין לא הגיעה אליהם?

2. כמה כסף הפסידו המשק והמדינה מהעיכובים בהתחלת הפקת הגז,
שהם תוצאה ישירה של הסכסוכים המשפטיים, הפוליטיים והתקשורתיים
בין המדינה והארגונים החברתיים לבין היזמים על התמלוגים, הייצוא
ומבנה השליטה בתאגיד הגז?

נניח לרגע שהמדינה הייתה מחליטה לוותר מראש בכל המאבקים הללו.
נניח שוועדת ששינסקי כלל לא הייתה קמה ורוב רווחי הגז היו מגיעים
ליזמים ולא למדינה. נניח שהיזמים היו מתחילים בייצוא הגז ללא שהיות.
ונניח שהממונה על ההגבלים העסקיים לא היה מבצע את מהלך הפירוק
הכפוי של תאגיד הגז.

בתסריט כזה, מאגר "תמר" היה נכנס לפעולה כבר ב-2011 ולא ב-
2013, ומאגר לווייתן, שעדיין אינו פעיל, כבר היה מספק גז, ומאות
מפעלים היו יכולים לרכוש אותו ולהשתמש בו.

בתסריט כזה אין ספק שהמדינה הייתה מפסידה מיליארדי שקלים של
הכנסות עתידיות, על הנייר, ממיסוי ומחיסכון ברכישת גז.
אבל כמה כסף היא הייתה כבר מרוויחה בפועל, בטווח הקצר והמעשי,
מהמסים (הנמוכים) שהיזמים היו משלמים בכל מקרה? כמה היא הייתה
מרוויחה ממיסוי המפעלים שהיו עוברים לשימוש בגז ותחנות הכוח
הפרטיות שתלויות בגז, ומהחיסכון בדמי אבטלה של העובדים שפוטרו
מאותם מפעלים מרוב ברברת וסכסוכי צדק?
כמה בעיות חברתיות כואבות היו נחסכות אם הגז הטבעי היה מספק לנו
"רק" עוד כמה אלפי או עשרות אלפי מקומות עבודה?

3. נניח שתאגיד הגז אכן יפורק ושתשובה ושותפיו יצטרכו להיפרד ממאגר
"לווייתן". האם אנחנו בטוחים שהיזמים, שראו כיצד המדינה מתנהלת
מול התאגיד הקיים ועם אלו בעיות הוא מתמודד, יעמדו בתור כדי לרכוש
אותו?

או שמא, מרוב צדק וביורוקרטיה, נישאר לבסוף עם "לווייתן לבן", מאגר
גז ענקי, רווחי ביותר על הנייר, שאף חברה לא תעז לקחת על עצמה
להפעיל אותו? האם גם במקרה כזה כדאי למדינה להיות כל-כך צודקת
ולפרק את התאגיד?

4. ושאלה נוספת, מהתחום הפוליטי: האם, בתקופה כל-כך רגישה ביחסי ישראל וארצות הברית, מסיבות אחרות ובשל מאבקי "צדק", אינטרסים ואגו אחרים, כדאי להיכנס לסכסוך עם חברת נובל אנרג'י שמחזיקה כשליש מתמר ומלווייתן, וגם מוכרת את הגז שלה למדינות ערביות?

הממשל האמריקני כבר הודיע לממשלת ישראל במפורש שהוא אינו מרוצה ממהלכי הממשלה כנגד "נובל" בכלל וממהלך הפירוק הכפוי בפרט. בניגוד לממשלת ישראל, הממשל מבין את חשיבות העסקים לכלכלה האמריקנית ואינו מתבייש לפעול למענם בדרכים כוחניות. האם זה הזמן הנכון להיכנס אתו לעימות על כך?

הכותב הוא מייסד 'קרן איתן' להשקעות בעסקים צומחים.

הכתבה פורסמה ב 8 לאפריל 2015 בעיתון גלובס.